

2022

Lubelska Mapa Dostępności NGO

Raport zbiorczy z badania dostępności cyfrowej
stron internetowych organizacji pozarządowych
w województwie lubelskim

Beata Romejko, Sylwester Orzeszko

Lublin, czerwiec 2022 r.

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

Projekt „Lubelscy Liderzy Dostępności na START”
realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele
– Fundusz Krajowy, finansowanego z Funduszy EOG

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Próba badawcza	4
2. Charakterystyka występujących błędów na audytowanych stronach	7
3. Metodologia badania	11
4. Najczęściej występujące błędy i wskazywane rekomendacje organizacjom	12
5. Podsumowania ankiety wypełnionej przez organizacje.....	14
6. Charakterystyka zmian wprowadzonych na audytowanych stronach	17

Wstęp

W dostępności cyfrowej nie ma drogi na skróty. W praktyce bardzo trudno będzie osiągnąć ambitny cel zakładający zapewnienie 100% dostępności. Dostępność to ciągły proces, a nie jednorazowe działanie polegające na sprawdzeniu listy kontrolnej. Dostępność można porównać do mapy drogowej, która nie ma – jednej drogi i nigdy się nie kończy. Stąd audyt dostępności cyfrowej będzie nie tylko wskazywał rozpoznane bariery, ale też zawierać – mapę drogową naprawy.

Niniejszy Raport powstał jako podsumowanie przeprowadzenia audytu dostępności cyfrowej 32 stron internetowych organizacji pozarządowych z terenu województwa lubelskiego. Audyt dostępności cyfrowej pod kątem potrzeb osób z niepełnosprawnościami został przeprowadzony w oparciu o międzynarodowy standard dostępności WCAG 2.1 poziom AA oraz ustawę z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Audyt został przeprowadzony w ramach projektu „Lubelscy Liderzy Dostępności na START” realizowanego z dotacji programu Aktywni Obywatele-Fundusz Krajowy, finansowanego z Funduszy EOG.

Badaniem objęto strony internetowe 32 organizacji pozarządowych, których przedstawiciele zgłosili swoje organizacje do objęcia audytem. W ramach każdego audytu powstał odrębny raport wraz z załącznikami obrazującymi występujące niezgodności na poszczególnych stronach internetowych. Według Standardu WCAG istnieje 49 kryteriów sukcesu, których spełnienie oznacza pełne dostosowanie strony internetowej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Badanie stron internetowych organizacji pozarządowych zostało dokonane w sposób uproszczony. Raporty uwzględniają tylko najważniejsze niezgodności stron internetowych z kryteriami wymaganymi przez standard WCAG 2.1. W każdym z raportów wskazano konkretne rekomendacje do zastosowania przez daną organizację w celu zwiększenia dostępności cyfrowej stron www.

Po zakończeniu audytu poszczególne Raporty zostały przekazane organizacjom do zapoznania się z wynikami audytu dostępności cyfrowej. Ponadto do organizacji, których

strony internetowe badano skierowano ankietę z prośbą o określenie czy przewidywane jest wprowadzenie zmian w kierunku zapewnienia dostępności cyfrowej.

Niniejszy raport jest raportem zbiorczym.

Składa się on z następujących części:

- próba badawcza (lista organizacji, których strony internetowe objęto badaniem
- charakterystyka występujących błędów na audytowanych stronach,
- metodologia badania,
- najczęściej wskazywanych rekomendacji organizacjom,
- podsumowania ankiety wypełnionej przez organizacje,
- charakterystyki zmian wprowadzonych na audytowanych stronach.

Audyty dostępności cyfrowe poszczególnych 32 stron internetowych zostały przeprowadzone w okresie od października 2021 r. do czerwca 2022 r.

1. Próba badawcza

Audytem objęto 32 organizacje pozarządowe. W każdym przypadku przebadano stronę główną oraz dodatkowo dwie podstrony, zatem każdy raport opisuje zgodność z kryteriami sukcesu na 3 podstronach. Poniżej przedstawiono listę organizacji wraz z adresami audytowanych stron www.

Poniżej znajduje się lista wszystkich stron internetowych objętych badaniem dostępności cyfrowej:

Lp.	Nazwa organizacji pozarządowej	Adres strony internetowej www	Powiat
1.	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej Regionalny Ośrodek w Lublinie	www.frdl.lublin.pl	m. Lublin
2.	Bychawskie Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych	www.aktywne.zaraszow.pl	lubelski

3.	Lubelskie Stowarzyszenie Alzheimerowskie	www.lsa.lublin.pl	m. Lublin
4.	Europejski Dom Spotkań- Fundacja Nowy Staw	www.eds-fundacja.pl	m. Lublin
5.	Lokalna Grupa Działania na Rzecz Rozwoju Gmin Powiatu Lubelskiego "Kraina wokół Lublina"	www.krainawokollublina.pl	m. Lublin
6.	Bractwo Miłosierdzia m. św. Brata Alberta	www.albert.lublin.pl	m. Lublin
7.	Chełmskie Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kapitału Społecznego	www.chsrks.pl	m. Chełm
8.	Powiatowy Szkolny Związek Sportowy w Parczewie	www.szs.parczew.pl	parczewski
9.	Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Rodzinie "Podaj Dłoń"	www.podajdlon.pl	biłgorajski
10.	Fundacja Alpha	www.autyzmlublin.pl	m. Lublin
11.	Fundacja "Victor"	www.fundacjavictor.pl	parczewski
12.	Nałęczowskie Stowarzyszenie Charytatywne	www.wtznaleczow.pl	puławski
13.	Polski Związek Niewidomych Okręg Lubelski	www.pzn.lublin.pl	m. Lublin
14.	Fundacja Wolności	www.fundacjawolnosci.org	m. Lublin
15.	Janowskie Stowarzyszenie Niesienia Pomocy „Humanus”	www.jsnphumanus.pl	janowski
16.	Polski Czerwony Krzyż Lubelski Oddział Okręgowy	www.pck.lublin.pl	m. Lublin
17.	Stowarzyszenie "Przeszłość - Przyszłości"	www.przeszloscpzyszlosci.pl	puławski
18.	Łęczyńskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych	www.leczna.naszdsd.pl	łęczyński

19.	Stowarzyszenie Osób z Niepełnosprawnością i Ich Przyjaciół Zbyszko	www.stowarzyszeniezbyszko.pl	m. Chełm
20.	Polski Komitet Pomocy Społecznej	www.pkpslublin.org	m. Lublin
21.	Fundacja Integracji Społecznej "Przyjaciele"	www.przyjaciele-ngo.pl	rycki
22.	Stowarzyszenie Rozwoju Miejscowości Studzianka	www.studzianka.eu	białski
23.	Radzyńskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Ósmy Kolor Tęczy	www.osmykolor.pl	radzyński
24.	Centrum Wolontariatu w Kraśniku	www.wolontariatkrasnik.pl	kraśnicki
25.	Towarzystwo Wolnej Wszechnicy Polskiej Oddział w Lublinie	www.twwp.eu	m. Lublin
26.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Świdniku	www.swidnik.psoni.org.pl	świdnicki
27.	Stowarzyszenie Ośrodek Wspierania Rodziny w Chełmie	www.sowr.org.pl	m. Chełm
28.	Stowarzyszenie „Przystań” Mieniany	www.cismieniany.pl	hrubieszowski
29.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Tomaszowie Lubelskim	www.psonitomaszow.pl	tomaszowski
30.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Leśny Krąg”	www.lesnykrag.pl	janowski
31.	Lokalna Grupa Działania „Razem Ku Lepszej Przyszłości”	www.lgdrazem.pl	łukowski
32.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Krasnystaw Plus”	www.lgdkrasnystaw.pl	krasnostawski

2. Charakterystyka występujących błędów na audytowanych stronach

Każda z badanych stron internetowych została zbadana pod kątem potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz zgodności z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Audyt wykazał, że żaden z badanych 32 serwisów nie spełnia przynajmniej części z wymaganych 49 kryteriów sukcesu międzynarodowego standardu dostępności WCAG 2.1.

Z uwagi na powyższe należy stwierdzić, iż przebadane serwisy są **częściowo zgodne** z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych oraz częściowo dostępne dla osób z niepełnosprawnościami. Spełnienie wymogów ustawy wymaga usunięcia istniejących barier w dostępie do informacji elektronicznej, zawartych w poszczególnych raportach. W poniższej tabeli zestawiono występujące w badanych serwisach najbardziej rażące błędy dostępności - niezgodności z międzynarodowym standardem dostępności WCAG 2.1 (www.w3.org/TR/WCAG21/) - na poziomie A i AA wymaganych ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

Poniżej znajdują się strony internetowe organizacji, na których wystąpiły błędy w danym kryterium – protokół zgodności z kryteriami sukcesu wcag 2.1 (poziom A oraz AA):

Kryterium sukcesu	Błędy dostępności - opis niezgodności
1.1.1 Treść nietekstowa (Poziom A)	31
1.2.1 Tylko audio lub tylko wideo (Poziom A)	

1.2.2 Napisy rozszerzone (Poziom A)	
1.2.3 Audiodeskrypcja lub alternatywa dla mediów (Poziom A)	2
1.2.5 Audiodeskrypcja (nagranie) (Poziom AA)	1
1.3.1 Informacje i relacje (Poziom A)	28
1.3.2 Zrozumiała kolejność (Poziom A)	21
1.3.3 Właściwości zmysłowe (Poziom A)	1
1.3.4 Orientacja - wyświetlanie treści w układzie poziomym, jak i pionowym (Poziom AA)	12
1.3.5 Określenie prawidłowej wartości (Poziom AA)	
1.4.1 Użycie koloru (Poziom A)	2
1.4.2 Kontrola odtwarzania dźwięku (Poziom A)	
1.4.3 Kontrast (Poziom AA)	30
1.4.4 Zmiana rozmiaru tekstu (Poziom AA)	12
1.4.5 Tekst w postaci grafiki (Poziom AA)	10
1.4.10 Zawijanie tekstu (Poziom AA)	7
1.4.11 Kontrast dla treści niebędących tekstem (Poziom AA)	19
1.4.12 Odstępy w tekście (Poziom AA)	1
1.4.13 Tekst spod kursora lub fokusa (Poziom AA)	5
2.1.1 Klawiatura (Poziom A)	27
2.1.2 Brak pułapki na klawiaturę (Poziom A)	12

2.1.4 Jednoliterowe skróty klawiszowe (Poziom A)	
2.2.1 Możliwość dostosowania czasu (Poziom A)	1
2.2.2: Wstrzymywanie (pauza), zatrzymywanie, ukrywanie (Poziom A)	
2.3.1 Trzy błyski lub wartości poniżej progu (Poziom A)	
2.4.1 Możliwość pominięcia bloków (Poziom A)	27
2.4.2 Tytuły stron (Poziom A)	7
2.4.3 Kolejność fokusa (Poziom A)	22
2.4.4 Cel linku (Poziom A)	19
2.4.5 Wiele dróg (Poziom AA)	28
2.4.6 Nagłówki i etykiety (Poziom AA)	25
2.4.7 Widoczny fokus (Poziom AA)	28
2.5.1 Gesty punktowe (Poziom A)	
2.5.2 Anulowanie kliknięcia (Poziom A)	
2.5.3 Etykieta w nazwie (Poziom A)	5
2.5.4 Aktywowanie ruchem (Poziom A)	
3.1.1 Język strony (Poziom A)	4
3.1.2 Język części (Poziom AA)	11
3.2.1 Po oznaczeniu fokusem (Poziom A)	12
3.2.2 Podczas wprowadzania danych (Poziom A)	10

3.2.3 Konsekwentna nawigacja (Poziom AA)	19
3.2.4 Konsekwentna identyfikacja (Poziom AA)	Struktura nawigacyjna powinna zostać przebudowana
3.3.1 Identyfikacja błędu (Poziom A)	
3.3.2 Etykiety lub instrukcje (Poziom A)	8
3.3.3 Sugestie korekty błędów (Poziom AA)	1
3.3.4 Zapobieganie błędom (Poziom AA)	
4.1.1 Parsowanie (Poziom A)	31
4.1.2 Nazwa, rola, wartość (Poziom A)	8
4.1.3 Komunikaty o stanie	2
Uwagi dodatkowe	Najczęściej występujące dodatkowe uwagi: – brak deklaracji dostępności na stronie głównej, – brak tekstów alternatywnych zdjęć, – brak mapy strony.

Liczba niespełnionych kryteriów na poszczególnych stronach internetowych 32 badanych organizacji - Zakres	Od 5 do 23 niespełnionych kryteriów na 49 wymaganych kryteriów
--	---

3. Metodologia badania

Badanie dostępności poszczególnych serwisów zostało przeprowadzone zgodnie z poniższą metodologią.

W badaniu serwisów wzięli udział użytkownicy (testerzy) z niepełnosprawnością:

- wzroku (osoby niewidome i słabowidzące).

Badanie przeprowadzono z wykorzystaniem następujących urządzeń:

- komputery stacjonarne,
- laptopy,
- smartfony,
- tablety.

Urządzenia pracowały pod kontrolą następujących systemów operacyjnych:

- Windows,
- iOS,
- Android.

Badanie przeprowadzono przy użyciu następujących przeglądarek internetowych (w wersji stacjonarnej i mobilnej):

- Internet Explorer / Edge,
- Google Chrome,
- Firefox.

W badaniu wykorzystano następujące technologie asystujące używane przez osoby z niepełnosprawnościami:

- programy odczytu ekranu (screen-readery):
 - NVDA Narrator Windows 10,
 - TalkBack,
- programy powiększające:
 - lupa systemowa (Windows 10),
 - ZoomText.

Wszystkie uwagi zebrane podczas badania zostały dogłębnie przeanalizowane, a następnie zestawione w formie poszczególnych raportów.

Do każdego Raportu cząstkowego zostały dołączone załączniki zawierające m.in.:

- zrzuty ekranu obrazujące kontrast (Color Contrast Analyser),
- raporty programu IBM Equal Access Accessibility Checker (dla trzech podstron 3 raporty).

4. Najczęściej występujące błędy i wskazywane rekomendacje organizacjom

Badanie miało charakter uproszczony. Przebadane zostały 3 podstrony. Już jednak taka kontrola pozwala stwierdzić, że serwisy nie są dostępne. Znalaziono mnóstwo błędów, które powodują, że nie spełnione są wymogi stawiane przez ustawę. Najczęściej występujące błędy i rekomendacje z nimi związane są następujące:

- wiele elementów ma niewystarczający kontrast. Kontrast treści w stosunku do tła powinien wynosić, co najmniej 4,5:1,
- w serwisach powszechna jest niekonsekwentna struktura nagłówków. Należy uporządkować hierarchię nagłówków,
- w serwisach znajdują się niezrozumiałe linki,
- serwisy nie posiada mapy strony,
- brak deklaracji dostępności na stronach głównych,
- mechanizmy skiplinków nie działają,
- serwisy nie są obsługiwane z klawiatury,
- wiele elementów nie ma etykiet, które byłby odczytywane przez programy odczytu ekranu używanych przez niewidomych i słabowidzących,
- opublikowane w serwisach dokumenty PDF są dokumentami niedostępnymi (brak tytułu, metadanych, opisów alternatywnych dla grafiki, nagłówków oraz niewłaściwa czcionka sprawiają brak możliwości elektronicznego wypełnienia formularza),
- serwisy nie posiadają wyszukiwarki, ani mapy strony, więc nie zapewniają alternatywnej możliwości dotarcia do prezentowanych treści,

- formularz kontaktowy jest zabezpieczony mechanizmem Captcha, który w momencie wyświetlenia zadania obrazkowego będzie niedostępny dla niewidomych i słabowidzących, a i ewentualne, alternatywne zadanie dźwiękowe nie jest dostępne dla nieznających angielskiego (jest też bardzo niezrozumiałe). Lepszym rozwiązaniem zabezpieczającym formularz byłoby na przykład dostępne dla czytników ekranu proste zadanie matematyczne.
- prezentacja serwisu na komputerze jest inna niż na ekranie smartfona,
- wiele elementów ma angielskie oznaczenia i w tym języku są odczytywane,
- zastosowany szablon nie jest responsywny, więc strona jest źle prezentowana na mniejszych ekranach, np. smartfonów,
- pola domyślnych formularzy (logowania, wyszukiwania, rejestracyjny, kontaktowy) muszą być opatrzone etykietami,
- osoby z dysfunkcją ruchu, posługujące się wyłącznie klawiaturą nie będą mogły obsłużyć serwisu z powodu niewidocznego fokusu klawiatury i nieobsługiwanego z klawiatury menu głównego,
- osoby słabowidzące napotkają wiele elementów o zbyt małym kontraście,
- linki w serwisie nie mają opisów, więc ich cel jest niejasny,
- w serwisie filmy z YouTube - jeśli nie mają alternatywnych napisów i audiodeskrypcji lub nie towarzyszy im alternatywny opis, to są one niedostępne.

Z kolei osobom niewidomym przeszkadzać będzie zaburzona struktura nagłówków i ich braki dla niektórych elementów. Każda podstrona powinna rozpoczynać się nagłówkiem pierwszego poziomu, który powinien być jeden. A następne nagłówki powinny być numerowane zgodnie z treścią, jaką prezentują, ale z zachowaniem kolejności. Nie mogą pojawiać się „luki” w numeracji. Po nagłówku <h1> powinien być nagłówek <h2>, a po nim <h3>, itd. Oczywiście nagłówków każdego poziomu może być kilka, ale ich poziom musi wynikać z prezentowanej treści i wzajemnych zależności. Może być np. układ <h1>, <h2>, <h2>, <h3>, <h2>, <h3>, <h4>, <h3>, <h2>, <h3>, <h3>, <h3>, <h2>, itd.

Lubelska Mapa Dostępności NGO

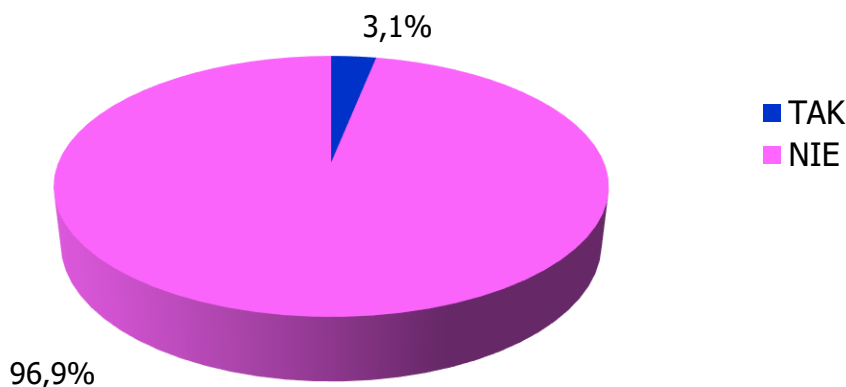

5. Podsumowania ankiety wypełnionej przez organizacje

Po zakończeniu audytów Raporty zostały wysłane do wszystkich 32 organizacji wraz z linkiem do ankiety. Na ankietę odpowiedziały wszystkie organizacje. Przedstawicielom organizacji pozarządowych, których strony internetowe były przedmiotem audytu zadano pytanie o to czy w okresie od daty sporządzenia Raportu do czasu jego przekazania do organizacji wprowadzane były zmiany strony www w zakresie zwiększenia dostępności cyfrowej.

Zdecydowana większość badanych przedstawicieli organizacji odpowiedziały, że nie wprowadzono w tym okresie żadnych zmian na stronie internetowej (96,9%). Tylko jeden respondent odpowiedział, że wprowadzono zmiany na stronie internetowej służące zwiększeniu dostępności cyfrowej (3,1%).

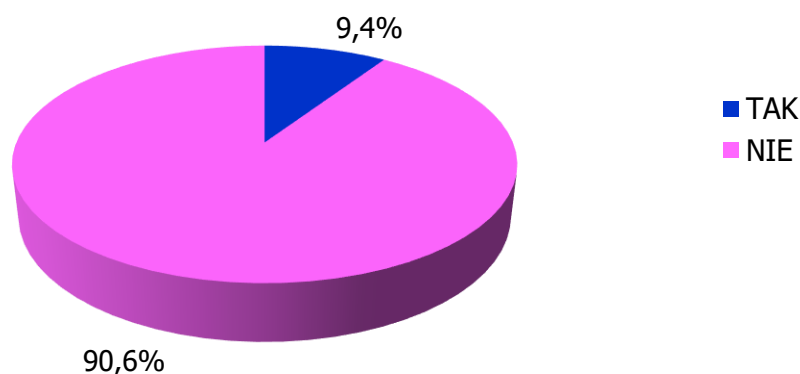
Czy w okresie od daty sporządzenia Raportu do czasu jego przekazania Państwu wprowadzane były zmiany strony www w zakresie zwiększenia dostępności cyfrowej?

Ten jeden przedstawiciel organizacji, który wskazał, iż dokonano zmian na stronie internetowej określił, że zmiany te miały na celu zwiększenie dostępu dla osób słabowidzących.

Respondentów zapytano o to czy możliwe będzie w terminie do 10 czerwca 2022 r. wprowadzenie zmian w zakresie dostosowania strony internetowej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami - zgodnie z przesłanymi rekomendacjami.

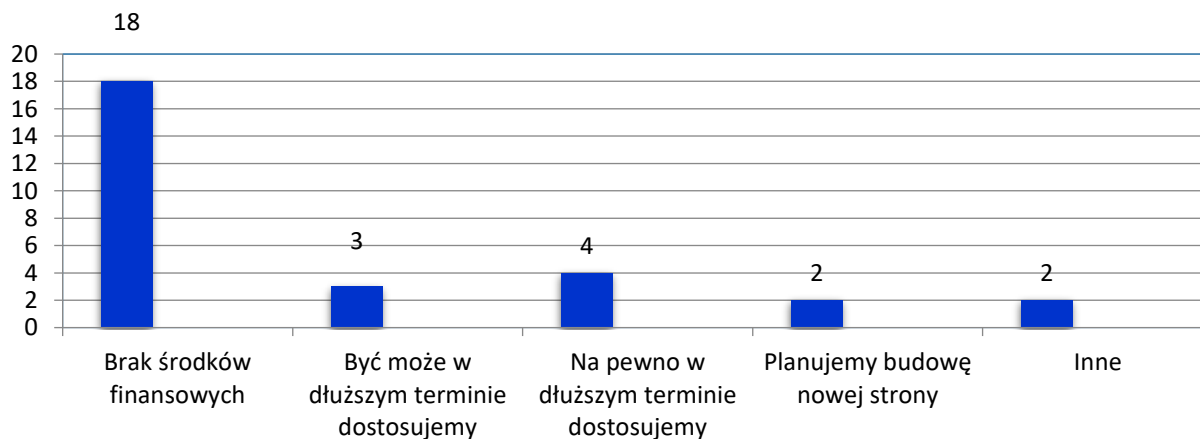
Czy możliwe będzie w terminie do 10 czerwca 2022 r. wprowadzenie zmian w zakresie dostosowania strony internetowej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami - zgodnie z przesłanymi rekomendacjami?

Tych badanych, którzy nie przewidują wprowadzenia zmian do 10 czerwca 2022 r. w zakresie dostosowania strony internetowej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami - zgodnie z przesłanymi rekomendacjami poproszono o wskazanie powodów, dla których nie przewidują oni wprowadzenia tych zmian. Łącznie odpowiedzi na to pytanie udzieliło 29 badanych.

Respondenci zdecydowanie najczęściej wskazywali na powód finansowy: brak środków na dostosowanie strony (62,1%). Inni badani wskazywali jako powód zbyt krótki termin na dostosowanie strony (24,1%). W tym część respondentów wskazała, że na pewno w dłuższym terminie dostosują stronę (13,8%) oraz część, że być może w dłuższym terminie dostosują stronę (10,3%). Przedstawiciele dwóch ankietowanych organizacji stwierdzili, że planują oni budowę nowej strony internetowej (6,9%).

Powody braku dostosowania strony internetowej w wyniku otrzymanych rekomendacji

Generalnie wszyscy badani przedstawiciele organizacji chcą podjąć działania w kierunku dostosowania strony www i mają świadomość takiej potrzeby.

6. Charakterystyka zmian wprowadzonych na audytowanych stronach

W przeprowadzonej ankiecie przedstawiciel tylko jednej z organizacji z objętych badaniem stwierdził, że na stronie internetowej organizacji dokonano zmian pomiędzy okresem przeprowadzenia badania a wypełnianiem ankiety. W związku z powyższym przeprowadzono powtórne badanie serwisu internetowego tej organizacji. Jednak wyniki wykazały, iż te same trzy kryteria sukcesu, które wcześniej nie były spełnione, nadal nie są spełnione.

Przy pomocy walidatora <https://validator.w3.org/unicorn/> zbadano 3 podstrony serwisu. Porównano liczbę błędów w HTMS i w CSS z okresu pierwszego badania w kwietniu br. oraz z powtórnego badania. Okazało się, że te liczby są dokładnie takie same. Zatem przeprowadzane zmiany serwisu internetowego przez organizację nie miały wpływu na zwiększenie dostępności cyfrowej serwisu dla osób z niepełnosprawnością. Przedstawiciel tej organizacji w ankiecie odpowiedział, że dokonane zmiany miały na celu dostosowania dla osób niedowidzących. Serwis wcześniej już spełniał kryterium odpowiedniego poziomu kontrastu, zatem z tego powodu trudno porównać dokonane zmiany.

Podsumowując, serwis nadal nie przechodzi testu zgodności ze standardem CSS i HTML. Organizacje, które w ankiecie wskazały, że w najbliższym czasie (do czerwca br.) dokonają zmian na stronie www w celu zwiększenia jej dostępności dla osób z niepełnosprawnością, jednak nie wprowadziły tych zmian. Przedstawiciele tych organizacji mają jednak plany zwiększenia dostępności cyfrowej serwisów swoich organizacji. Jest to jednak uzależnione głównie od pozyskania środków finansowych na ten cel.